

DN Debatt. Sveriges styrmodell har blivit ett hinder för sin egen framgång – regeringen bör tillsätta en subsidiaritetskommission

Sveriges politiska och administrativa modell betraktas som en framgång. Men samma modell har nu blivit en flaskhals för sin egen fortsatta funktion. När bostadsbrist, gängkriminalitet och industriell omställning gång på gång överstiger statens reaktionsförmåga är det inte längre rimligt att enbart diskutera politikens innehåll. Vi måste granska statens själva arkitektur. Regeringen bör därför tillsätta en parlamentarisk subsidiaritetskommission med uppdrag att föreslå en konstitutionell reform av maktens fördelning.

Den svenska staten är internationellt respekterad. Kombinationen av professionella myndigheter, låg korruption och hög tillit har skapat ett av världens mest stabila samhällssystem.

Men stabilitet är inte samma sak som anpassningsförmåga.

Och det är just anpassningsförmågan som nu brister.

Under de senaste två decennierna har Sverige upprepade gånger identifierat allvarliga samhällsproblem i tid – men ändå misslyckats med att agera i tid.

Bostadsbristen har varit känd i över 20 år.

Utanförskapsområden har varit föremål för statliga utredningar i decennier innan gängkriminaliteten nådde dagens nivåer.

Industri- och energiomställningen har länge identifierats som strategiskt avgörande, men tillståndprocesser och administrativa strukturer har visat sig otillräckliga för förändringens hastighet.

Detta pekar på ett obekvämt faktum:

Sveriges utmaning är inte primärt politisk.

Den är strukturell.

Den svenska staten är optimerad för kontroll – inte för adaptation

Sveriges styrmodell bygger på en implicit premiss: att nationell nivå ska ha det avgörande inflytandet över systemets funktion.

Detta var rationellt under 1900-talet, då förändring var långsammare och mer förutsägbar.

Men i ett samhälle präglad av snabb teknologisk, ekonomisk och social förändring innebär denna modell en växande systemisk begränsning.

När operativ kapacitet koncentreras till toppen, blir toppen en flaskhals.

Inte av inkompetens, utan av struktur.

Denna flaskhals kan inte reformeras bort genom enskilda policybeslut.

Den kräver institutionell omdesign.

Sverige saknar en explicit subsidiaritetsprincip

Trots starka kommuner saknar Sverige en tydlig konstitutionell princip som skyddar och definierar maktens fördelning enligt subsidiaritet – principen att beslut ska fattas på lägsta effektiva nivå.

I praktiken innebär detta att makt tenderar att ackumuleras centralt över tid.

Inte genom avsikt, utan genom systemisk gravitation.

Resultatet är en stat som gradvis förlorar sin operativa upplösning – sin förmåga att agera snabbt där verkligheten förändras.

Detta är en konstitutionell fråga, inte en partipolitisk

Varken vänster eller höger har kunnat lösa denna strukturella begränsning.

Detta beror inte på politisk ovilja, utan på att problemet ligger på en djupare nivå än traditionell politik adresserar.

Det handlar om statens arkitektur.

Det handlar om var kapacitet existerar i systemet.

Det handlar om statens responstid.

Regeringen bör tillsätta en subsidiaritetskommission

Sverige behöver nu samma institutionella allvar som tidigare generationer visade vid stora konstitutionella reformer.

Vi föreslår därför att regeringen tillsätter en parlamentarisk subsidiaritetskommission med uppdrag att:

- Utvärdera hur maktfördelningen mellan stat, region och kommun påverkar Sveriges adaptiva kapacitet.
- Analysera hur subsidiaritetsprincipen kan införas explicit i grundlagen.
- Föreslå reformer som stärker statens långsiktiga funktion genom distribuerad operativ kapacitet.

Detta skulle inte vara en radikal handling.

Det skulle vara en rationell uppdatering av statens operativsystem.

Den avgörande frågan: var finns statens verkliga styrka?

Statens styrka mäts inte i dess formella auktoritet.

Den mäts i dess förmåga att lösa verkliga problem i verklig tid.

En stat där all kapacitet koncentreras till toppen blir långsamt mindre effektiv.

En stat där kapacitet distribueras blir mer responsiv, mer robust och mer framtidssäker.

Sverige har byggt en av världens mest framgångsrika statliga modeller.

Men varje framgångsrik modell måste kunna utvecklas.

Nu kräver verkligheten nästa steg.

Frågan är inte om Sverige har kapacitet att genomföra denna reform.

Frågan är om Sveriges politiska ledarskap är berett att erkänna behovet av den.

Björn Kenneth Holmström

Initiativtagare till Svensk Subsidiaritet och författare till rapporten Global Subsidiarity Index
Upplands Väsby